

Diplomoppgaver i apotekfarmasi

Artikkel publisert i Norges Apotekerforenings Tidsskrift, 01-2004, s. 33-35. Svein Haavik og Anne Granås, institutt for apotekforskning

Fokus på undersøkelser om kundenes behov for og kunnskap om legemidler og deres erfaringer med apotek.

Innledning

I perioden 1994-1999 ble det fullført 62 diplomoppgaver i apotekfarmasi av 64 farmasøytiske kandidater. Kun et fåtall av disse oppgavene har blitt publisert i refereebaserte tidsskrifter.

I rammeplanen for "Norges apotekerforenings videreutdanning i apotekfarmasi for farmasøytiske kandidater" kan man lese at "Videreutdanningen i apotekfarmasi skal gi kunnskaper og stimulere holdninger som styrker apotekenes omstillingsevne, slik at kompetanse og ressurser utnyttes best mulig i helseopplysning og tjenesteyting overfor legemiddelbrukere". Undervisningsmålene var at "Studiet skal dyktiggjøre kandidatene i lederfunksjoner, økonomi, i samfunnsfarmasøytiske problemstillinger og metoder, og i praktisk anvendelse og teori innen farmasifaglige emner. Studiet kombinerer erfaringslæring og teoribasert læring blant annet gjennom et praktisk orientert prosjektarbeid". Studiet bestod av vektallsenhetene Ledelse og organisasjon (4 vekttall), Apotekrettet samfunnsfarmasi med økonomi (6 vekttall), Farmasifaglig fordypning (5 vekttall) , og Prosjektoppgave (5 vekttall) (også kalt diplomoppgaven).

Målsetningen til Institutt for apotekforskning er blant annet å bidra til å utvikle apotek og apotek tjenester. En av kildene til tidligere apotekforskning er diplomoppgavene i apotekfarmasi. Vi har gjennomgått oppgavene for å vurdere om det var prosjekter som kunne egne seg til videreføring og om oppgavene samlet kunne gi mer informasjon enn enkeltprosjektene hver for seg. Vi var dessuten interessert i hvilke tema kandidatene hadde valgt da dette kunne gi en pekepinn på hva mange apotekfarmasøyer var opptatte av. I denne artikkelen har vi tematisert diplomoppgavene, samt fokusert spesielt på kundenes behov for og kunnskap om legemidler og deres erfaringer med apotek.

Metoder

Vår metode var å lese gjennom diplomoppgavene og gruppere dem i tema. Deretter samlet vi fem av diplomkandidatene til en møte hvor vi særlig belyste temaet som omhandlet apotekenes service til kundene.

Diplomkandidatene brukte en rekke ulike metoder i sine oppgaver og metodene som ble brukt er sammenfattet i tabell 1. For de 62 oppgavene ble 71 metoder benyttet. De vanligste var ulike former for spørreskjemaer og intervjuer. Noen undersøkelser baserte seg på håndfaste resepter, databaser og lignende.

Det kunne tenkes at det var mulig med en metaanalyse av oppgavene. Vi fant imidlertid at til det sprikte oppgavene i for mange retninger og brukte så ulike metoder at en metaanalyse ikke var mulig.

Tabell 1. Metoder benyttet i diplomoppgavene		
Metode	Antall	Prosent av metoder
Spørreskjema	35	49,3
Semi-strukturerte intervjuer/ telefonintervjuer	16	22,5
Reseptundersøkelser, pasientkort, lister, databaser, matematisk modellering	10	14,1
Kvalitative intervju	7	9,9
Annet: provokasjonstest på fax, metaforisk metode, scenario	3	4,2
	71	100,0

Resultater

Prosjektoppgavene ble delt inn i 7 ulike hovedgrupper etter tema (tabell 2). Denne tematiseringen er ikke absolutt idet noen av avhandlingene omhandler flere av temaene. Tematiseringen belyser likevel i grove trekk hva diplomkandidatene var opptatt av og hva denne gruppen farmasøyter vurderte som viktig å studere og utvikle.

De fleste kandidatene hadde utført oppgaver som satte søkelys på farmasøytens arbeid som del av helsetjenesten, kundens behov og kunnskap om legemidler, erfaringer med apoteket, samt kvalitetssikring av kundekontakt (tema 1 og 2). Temaene farmakoterapi og

informasjon (tema 3 og 4) belyser at farmasøytene var opptatte av å utvikle apotekpraksis og apotekets rolle i helsevesenet. Også utvikling av farmasøytens rolle og hvordan informasjon skulle gå både inn og ut av apoteket var tema som opptok mange (tema 5 og 6). Økonomi ble studert av et klart mindretall (tema 7).

I denne artikkelen har vi valgt å se nærmere på studiene i gruppe 2, kundens behov og kunnskap (tabell 2).

Tabell 2: Tematisk gruppering av diplomoppgaver i apotekfarmasi rangert etter antall oppgaver innen hvert tema.			
Tema	Beskrivelse av tema	Antall oppgaver	Prosent
1. Helsevesen	Apoteket og farmasøytens arbeid som del av helsetjenesten Hvordan kan apoteket utvikle sin praksis? Hva er legens behov?	14	22,6
2. Kunden	Kundens behov og kunnskap om legemidler, erfaringer med apoteket, kvalitetssikring av kundekontakt.	12	19,4
3. Farmakoterapi	Basale studier omkring legemiddelbruk, legemiddelkunnskap, formuleringer, interaksjoner.	10	16,1
4. Organisasjon	Organisering av apotek, kompetanseutvikling, legemiddeldistribusjon, ledelse, (bedriftskultur).	9	14,5
5. Farmasøyten	Farmasøytens yrkesrolle, arbeidssituasjon, rekruttering av farmasøyter, legers syn på samarbeid med farmasøyter.	8	12,9
6. Informasjon	Informasjon til og fra apotek, kompetanseutvikling	7	11,3
7. Økonomi	Legemiddelpris, rammebetingelser, konkurranse	2	3,2
Totalt		62	100,0

Kun et fåtall av diplomoppgavene er publiserte i referee-baserte tidsskrift. Samlet oversikt over alle diplomoppgaver finnes [her](#)

Studier av kundens kunnskap om legemidler og erfaringer med apoteket

Per Steinar Lund gjennomførte i 1993 en undersøkelse av apotekunders kunnskap om og bruk av lette analgetika. Hodepine var det vanligste bruksområdet (75 %) for lette analgetika. Ibuprofen ble brukt oftere ved dysmenoré enn andre analgetikagrupper. Undersøkelsen viste at hver 10. kunde som etterspør acetylsalisylsyreholdige analgetika, bruker tablettene til tromboseprofylakse. Et fåtall av acetylsalisylsyrebrukerne (10 %) kjente til den blodfortynnende effekten, og ingen hadde kjennskap til ibuprofen's hemmende effekt på plateaggregeringen. Astma som kontraindikasjon ved acetylsalisylsyre-bruk var ukjent for flertallet av brukerne (75 %). To av tre paracetamolkunder manglet kunnskap om at det finnes reseptpliktige legemidler på markedet med samme virkestoff som i det kjøpte lette analgetikumet. Den viktigste informasjonskilden for forbrukerne av lette analgetika er apotekpersonalet med 76 % oppslutning. Det er en trend som indikerer at kunder med god utdanning velger de "nyere" analgetika med innhold av paracetamol og ibuprofen.

Odrun Havnerås gjennomførte i 1995 en lignende studie av reseptkunder ved Apoteket Nordstjernen i Bergen der 83% av brukerne ønsket mer informasjon om legemidlene sine.

Bare 11% av de spurte oppga at de kjente til at det er reseptfrie medisiner som ikke skal kombineres med NSAID uten at man først har rådført seg med lege.

Wenche Darell Arvesen undersøkte høsten 1999 bruken av reseptfrie analgetika blant kundene ved Skjetten apotek. I den undersøkelsen svarte 48,5 % av de spurte at de ikke visste om reseptfrie analgetika kunne brukes sammen med andre medisiner mens 11,8% mente at reseptfrie analgetika kunne brukes sammen med alle typer medisiner.

Kari Skrikstad Bakke og Eva Sundsbø undersøkte hvilke behov for informasjon kundene hadde, hvordan de opplevde informasjonen og hva slags syn de hadde på apotek generelt. Mange av kundene ønsket informasjon og veiledning uoppfordret, både skriftlig og muntlig ved kjøp av reseptfrie legemidler. De fikk sjelden informasjon uten å spørre etter det og stilte sjelden spørsmål. Kundene hadde generelt sett en positiv holdning til apotekene og at ville følge eventuelle råd fra apotekpersonalet.

Bent Runar Solheim gjennomførte i 1997 en undersøkelse om farmasøytens kundekontakt. Farmasøytene anga at de brukte i gjennomsnitt ca. 1/4 av sin tid i direkte kontakt med kundene. Ca 2/3 av denne tiden brukes til kontakt med reseptkundene. I ca. 80 % av apotekene mente farmasøytene at det er viktig at de deltar mer aktivt i

kundekontakten. Det var apoteketeknikere som i hovedsak utleverte reseptpliktig medisin, og på bare 9 % av apotekene svarte man at de hadde rutiner for en differensiering av hvilke resepttyper som fortrinnsvis skal utleveres av tekniker henholdsvis farmasøyt. Karakteristisk for disse rutinene er at de er fokusert på "problemreseptene" og ikke kundenes behov. På nærmere 2/3 av apotekene mente farmasøytene at kundenes behov for diskresjon ikke ivaretas på en akseptabel måte.

Inger-Lise Krohn Olsen gjennomførte i 1994 en intervjuundersøkelse blant eldre legemiddelbrukere på Nøtterøy. Hovedkonklusjonen fra denne undersøkelsen var at apoteket først og fremst ble oppfattet som butikk, ikke som en del av helsevesenet, og at legen gav dem informasjon om legemidlene. De hadde stor tillit til legen og mente selv at de fulgte legens forordning. De vurderte det som om de selv ikke trengte hjelp og råd om sine legemidler, men det viste seg at de likevel hadde spørsmål.

Anne Berit Ryssdal utførte i 1999 en studie omkring holdninger til rådgivning omkring reseptpliktige legemidler. Alle gav uttrykk for at de hadde fått vite lite eller ingenting om legemidlet. De hadde lave forventninger til informasjon, men ønsket mer da de ble bevisst at apoteket kunne tilby mer. Halvparten hadde aldri fått informasjon på apoteket ved kjøp av reseptpliktige legemidler. Viktige grunner til at de ikke stilte spørsmål var at det var kø, mangel på diskresjon og at de ikke ville være til bry.

Diskusjon

Diplomkandidatens arbeid reflekterer hva en gruppe yrkesaktive farmasøytter var opptatt av å frambringe kunnskap om og utvikle i årene 1993-99. Valg av tema var nok ikke uavhengig av den pågående apotekdebatt, men diplomstudiet gav farmasøytene mulighet til å fordype seg i noe som de selv vurderte som viktig. Dette i motsetning til den dominerende debatt omkring apotekvesenets organisering og økonomi som først og fremst har vært initiert og myndighetene og konkurrerende næringsinteresser. Selv om det nå er noen år siden oppgavene ble utført, gir kandidatenes valg av tema derfor en pekepinn på sentrale satsningsområder for faget (tabell 2). Den største gruppen diplomkandidater (n=14) valgte tema om apotekenes funksjon i helsevesenet. Hvordan oppleves apotekenes bidrag i helsevesenet og hvordan kan dette utvikles? Eksterne aktører kan se på apotekene først og fremst som handelssteder for legemidler. Diskusjonen om lovgivning på apotekområdet har også derfor kanskje først og fremst fokusert på apotekene som handelsbedrifter for legemidler. De fleste av farmasøytene selv var imidlertid opptatt av hvordan apoteket og farmasøytten kunne bidra innen områder som sikker og rasjonell legemiddelbehandling. En av studiene viste blant annet gjennom et betydelig reseptmateriale feil og mangler ved resepter som ble levert inn til apotek. Noen av feilene var alvorlige og krevde betydelige kompetanse i farmakoterapi ved apotekene for å bli

avdekket (4). En stor andel av farmasøytene hadde vagt tema nettopp innen fordypning i farmakoterapi. I lys av de siste tre årenes turbulente dager i apotekvesenet er det tankevekkende at bare to studenter valgte å sette søkelys på økonomi (tema 7).

Den neste største gruppen av diplomkandidater hadde valgt tema relatert til kundebehandling og kundetilfredshet (tabell 2). Målet for noen av disse studiene var blant annet å få informasjon om hvordan kunden oppfattet apoteket og hvilke tjenester det var behov for. Generelt sett er det tydelig at det er behov for kunnskap om legemiddelbruk. I mange tilfeller behovet om kunnskap større enn brukerne selv innser og mange er ikke klar over muligheten for å søke råd om legemidler på apoteket. Apotekets bidrag på informasjonsområdet er også i mange tilfeller for lite strukturert. Apotekvesenet er med sine 35 millioner kundebesøk i året den delen av helsevesenet som har flest kundekontakter (3). Til tross for dette har kanskje ikke kundebehandlingen til nå blitt kvalitetssikret på samme måte som den øvrige del av apotekenes virksomhet. Kommunikasjon og kundebehandling har heller ikke tradisjonelt hatt noen sentral posisjon i den farmasøytiske grunnutdannelse. Utvikling av kundebehandling bør derfor prioriteres av så vel utdanningsinstitusjonene og apotekvesenet. Gjennomgående synes det å være behov for mer systematisk registrering av hva som skjer i apoteket og hva som er konsekvensen av dette.

Apotekvesenets organisering har vært gjenstand for omfattende diskusjoner de senere år. Viktige målsetninger for myndighetene har vært et mest mulig kostnadseffektivt distribusjonssystem for legemidler samt å begrense de stadig økende legemiddelutgiftene (1). En praktisk konsekvens av dette var at landets apoteklovgivning ble ganske radikalt endret fra 2001. Det vil være naturlig at en i de kommende år vil søke å evaluere om dette var "rett medisin" for den delen av helsevesenet.

Kjedene sitt inntog har endret en del av farmasøytene sine arbeidsoppgaver, kanskje spesielt apotekeren sine arbeidsoppgaver. Vi har også endret det fysiske miljøet der tjenesten utføres i. Det er positivt at ting har blitt raskere, men ikke alle farmasøyter er fornøyd med arbeidet i direktereseptur. I dag er mange farmasøyter bundet til direkteresepturen og får lite tid til å arbeide i selvvalget. Farmasøytisk "etterkontroll" av teknikere i direktereseptur har også uheldige sider da en tredje person som ikke har fulgt dialogen kommer og "blander seg inn".

Slik intervensjon er egnet til å skape forvirring hos kunden. Klare retningslinjer om hvilken informasjon som skal gis vil redusere behovet for intervensjon i teknikerens kundebehandling.

Høsten 2003 ble flere reseptfrie legemiddelgrupper tilgjengelige utenfor apotekene. Hvilke konsekvenser vil dette få for forbruket av lette reseptfrie legemidler? Per Steinar Lunds undersøkelse viser at det er behov for nye undersøkelser omkring kundenes kunnskap om ulike analgetika nå som disse legemidlene skal distribueres utenom apotek. Undersøkelsen fra 1993 avdekte mangel på kunnskap, men situasjonen er endret de siste 10 år.

Flere av diplomoppgavene viste at det er behov for informasjon. Men hvordan skal apoteket sikre seg at kunden får tilstrekkelig informasjon? Kundens grad av tilfredshet med informasjonen sier lite om hva de egentlig vet. Eksempelvis anga svært få at de ønsket mer informasjon om lette analgetika. Likevel finnes det eksempler på kunder som både kjøper Paracet og Pinex uten å vite at det er det samme. Dette kan bli et økende problem når en får flere distribusjonskanaler og flere konkurrerende spesialiteter. Oppfatninger om virkninger og bivirkninger kan være feil, i hvert fall utfra rådende skolemedisinsk oppfatning. Det er derfor behov for å undersøke kundens reelle kunnskap og utfra dette sette minimumskrav om hva apoteket skal informere/spørre om.

Apotekene synes gjennomgående å ha for dårlig samarbeid med lege til å vite hvordan vi best skal bidra. Mange erfarer at legene er positive til de fleste av forslagene fra apoteket når apoteket foreslår noe, men interessen for reelt samarbeid er sjelden tilstede. Det blir stort sett en-veis kommunikasjon mellom lege og apotek.

Konklusjon

Hovedkonklusjonene fra studiene og kandidatens vurderinger i etterhånd er at apotekkundene har et betydelig behov for informasjon om legemidler og at ikke alle som har behov for informasjon innser dette selv. Mange er imidlertid usikre på hvilken informasjon de kan forvente å få på apoteket. Det er derfor behov for at apotekene utvikler rutiner som sikrer at alle kunder får et tilbud om et minimum av informasjon og at dette markedsføres tilstrekkelig. Funnene tyder også på at apotek bør gå mer aktivt ut for å hjelpe særlig eldre kunder som trenger råd og veiledning.

Det er behov for at myndighetene blir mer bevisst hvilke bidrag apotekene kan yte i helsevesenet. De som arbeider med kundekontakt i apotekene har daglig praktisk erfaring med konsekvenser av myndighetspålegg som generisk bytte og byråkratiske forordninger omkring legemiddelrefusjon. De opplever i praksis hvordan publikum f.eks. oppfatter og håndterer informasjon om stadig flere likeverdige legemidler. Denne og andre erfaringer burde i større grad utnyttes når myndighetens legemiddelpolitikk utformes. Apotekene kan i større grad trekkes inn som en samarbeidspartner for å øke pasientenes compliance og for å avdekke andre legemiddelrelaterte problemer. Dette vil bidra til bedre

pasientbehandling samt til reduksjon av både samfunnets direkte og indirekte utgifter forbundet med legemidler.

Apotekene på sin side burde dokumentere sine erfaringer og bidrag på en mer systematisk måte. Dokumentasjon utover registrering av hva som er ekspedert på den enkelte resept bør inngå som en del av arbeidet i alle apotek. Faget og dets bidrag i helsevesenet vil ellers kunne forbli uklart for de fleste.

Referanser

1. Rammevilkår for omsetning av legemidler "Lønnsomme legemidler". NOU: 1997:6.
2. Norges apotekerforening, årsberetning.
3. www.apoforsk.no
4. Dag Thu Saanum: Farmasøyten og resepten -Problemer og utfordringer. En praktisk og teoretisk reseptundersøkelse, 1994, Tidsskr Nor Lægefor, (1996), 116, 2325-2329.
Forfatterne takker Gunnar Ellingsen, Per Steinar Lund, Inger-Lise Krohn Olsen, Bernt-Runar Solheim og Eva Sundsbø for deltagelse på fokusgruppemøte i Bergen høsten 2003.

EIER TITTEL	
	Helsevesen, 14 oppgaver
1 Kristin Klem	Resepten som kilde til legemiddelstatistikk. En utfordring for farmasøyter i apotek?
2 Ola Lones	Sikkerhetsaspekter ved bruk av telefax til reseptoverføring.
3 Dag Thu Saanum	Farmasøyten og resepten - Problemer og utfordringer. En praktisk og teoretisk reseptundersøkelse.
Kirsten Jersin	
4 Tønnesen	Medisinkort: Bedre oversikt - Større sikkerhet?
5 Jo Haldor Kvello	Beredskapslagring av utvalgte essensielle legemidler, en ekstra reserve for apotekene i en krisesituasjon.
6 Solveig Nordbø	Misbruk av vanedannende legemidler - hvordan møter apoteket problemet? En spørreundersøkelse blant farmasøyter i Rogaland om rutiner og holdninger til misbruksproblematikken.

7	Marit Uhlving	Resepter til hjemmetjenesten - en utfordring. En undersøkelse ved Carl Berner apotek i Oslo.
8	Inger Wabø	Resepten som kommunikasjonsmiddel. En undersøkelse av håndtering av resepter for en gruppe pasienter i hjemmetjensten i Sandefjord.
9	Thor Engen	Legens behov for legemiddelinformasjon. En spørreundersøkele blant primærleger i indre Sunnfjord.
10	Knut Jørgen Frisch	Legemiddelinteraksjoner og farmasøytens rolle. En intervjuundersøkelse blant åtte allmennpraktiserende leger i Oslo.
11	Sveinung Nygård	Legemiddelhandtering i åpen omsorg i Vågan kommune.
12	Jørgen Huse	Nødekspedisjon - helsehjelp eller et servicetilbud fra apoteket?
13	Jens Arne Kalland	Personer- og legeopplysninger i NAF-I-NETT - En undersøkelse basert på reseptstatistikk fra 13 apotek
14	Eva Lyngbakken	En fastapotekordning i Oslo - Bedre oppfølging og bedre helse?
		Kunden, 12 oppgaver
1	Inger-Lise Krohn Olsen	Hvis jeg ikke hadde hatt medisinerne så hadde jeg ikke levd. En intervjuundersøkelse blant eldre på Nøtterøy.
2	Gunnar Ellingsen	Servicekvalitet - fokus på kundene. En kundeundersøkelse ved Kongsvinger apotek 1994.
3	Odrun Havnerås	Reseptkundens ønsker og behov for kunnskaper om sine medisiner. En spørreundersøkelse blant kunder med resept på preparater med innhold av NSAIDs ved apoteket Nordstjernen i Bergen
4	Helge Thorsen	Hvilke meinger og ønsker har kunden? En kunde-og handlemønsterundersøkelse på apotekene i Oslo sentrum.
5	Bernt-Runar Solheim	Kunden i fokus? Kvalitetssikring av kundekontakten i norske apotek - en kartlegging.
6	Roger Karlsen	Hvordan bør publikumsrommet på Hammerfest apotek være? En spørreundersøkelse blant 12 reseptkunder.
7	Kari Skrikstad Bakke og Eva Sundsbø	Spør på apoteket - visjon eller virkelighet? En spørreundersøkelse om kundenes oppfatning av apotekenes informasjon om reseptfrie legemidler.
8	Helge Grønningsæter	Erfaringer frå farmasøytens si samhandling med legemiddelbrukarar som får sin medisin tilsendt

9	Jon Harald Haug	Hvilke ønsker har kunder som kjøper apotekvarer på landhandelen? En studie fra tre utkantkommuner i Rogaland.
10	Anne Berit Ryssland	Apoteket som rådgiver - hva mener reseptkunden?
11	Wenche Darell Arvesen	Reseptfrie analgetika: sukkertøy eller legemiddel? En spørreundersøkelse om bruken av reseptfrie analgetika blant kunder ved Skjetten apotek.
12	Eva Brøndbo og Ingrid Haugland Solli	Substitusjon av reseptpliktige legemidler - positivt for samfunnet - negativt for legemiddelbrukeren. En intervjuundersøkelse blant apotekere og farmasøyter i Trøndelag og på Sørlandet
Farmakoterapi, 10 oppgaver		
1	Per Steinar Lund	Selvmedisinering med lette analgetika. En spørreundersøkelse blant kunder ved Sotra apotek
2	Wenche Aulie Olsen	Kvalitetssikring av farmasøytisk praksis: Utvikling av et forslag til norsk standard for forskrivning av psykofarmaka til eldre.
3	Fleming Pettersen	Bruk av ulike formuleringer av kalsiumblokkeren Nifedipin. En gjennomgang av resepter ekspedert på en norsk apotek 1.1.91-30.06.93.
4	Jorun Sildnes Aune	Benzodiazepiner - Legemidler til kort tids bruk eller fast medisinering?
5	Ole S. Søvik	Bruk av antastmatika til inhalasjon i Sunndal kommune i 1993. En studie av reseptdata.
6	Trine Klemetsrud	Doseanvendelse og blodtrykksnivå ved antihypertensiv behandling i norsk allmennpraksis.
7	Paul Tore Nielsen	Farlege legemiddelkombinasjonar - forekommer de? Et dykk i apotekenes arkiver.
8	Svein Fauske Reite	En farmakokinetisk fordypningsstudie, med spesifikk anvendelse på carisoprodol - Somadril.
9	Torunn Berit Vaka Aashaug	Naturmidler og naturlegemidler - det moderne apoteks stebarn?
10	Kirsti Hjelle	Apotekfarmasøytens strategi overfor legemiddelinteraksjoner
Organisasjon, 9 oppgaver		

1	Helene Birkeland	Apotekorganisasjon og omstilling. Hvordan kan Svaneapoteket i Ålesund møte fremtidens utfordringer?
2	Ingeborg Molstad	Lederskap - et være eller ikke være for norsk apotekvesen.
3	Tore Prestegard	Sosiologiske aspekter ved innføring av ny teknologi i apotek. En casestudie av Røa apotek.
4	Karen Sindre	Kompetanseplanlegging i apotek. Ei spørjeundersøking mellom sju av dei større kundane til Florø apotek.
5	Karl Jørgen Sognedal	Effektiv legemiddeldistribusjon. Søkelys på kvalitet og produktivitet i distribusjon av legemidler til forbruker - med hovedvekt på apotekleddet.
6	Trygve Fjeldstad	Uten mål og mening...? Beslutnings prosessen ved planlegging av apotek: aktører, vedtak og grunnlag for beslutninger.
7	Trygve Nornes	Kvalitetssikring av arbeidsrutiner i apotek - en krevjande prosess med usikker nytte?
8	Kirsti Borge Rosvold	Trygt for kunden? Kvalitetssikring av salg av reseptfrie legemidler i Møre og Romsdal.
9	Liv Askerud Olsen	Bruk av apotektekniķers kompetanse i apotek - med utgangspunkt i NAFTA-opplæring
Farmasøyten, 8 oppgaver		
1	Kenneth Roger Aure	Søkelys på bestyrer av filialapotek. En spørreundersøkelse om betsyrrer og lederrolle.
2	Tore Reinholdt	1.provisor-rollen i by- og by-nære apotek. En interviewundersøkelse bland 1.provisorer ved seks utvalgte apotek i Oslo og Akershus.
3	Kari Borge	Stilling ledeg for farmasøyt. En spørre- og intervjuundersøkelse om apotekers forarbeid før ansettelse av farmasøyt.
4	May Kristin Sunde Hansen	Hva påvirker farmasøytiske kandidaters valg av arbeidsplass? En spørreundersøkelse blant farmasøytiske kandidater i Oslo-området.
5	Bente Hedding	Håndtering av ytre påvirkninger i apotek - tilpasning eller anvisning. En intervjuundersøkelse bland apotekere og farmasøyter på Sør-Vestlandet.
6	Knut Nocolay Bjørgo	Hvorfor arbeider farmasøytiske kandidater i private apotek utenfor Oslo og Akershus? En spørreundersøkelse om årsaker til valg av jobb.

7	Ingunn Heggen	Pilletriller, omsorgsperson - eller begge deler? En kartlegging av holdninger til farmasøytisk omsorg blant farmasøyter i Oppland fylke.
8	Anne Kleven Andersen	Et utvalg legers syn på samarbeidet mellom apotekfarmasøytene i Halden. Hva kjennetegner den kommunikasjonen som finner sted,
Informasjon, 7 oppgaver		
1	Ellen Nøstvik Omsland	Som julekvelden på kjerringa. En undersøkelse av skoleringstiltak om allergimedisin på 6 apotek våren 1994.
2	Per Harald Villmo	Norges Apotekerforenings grønne rundskriv, en kilde til informasjon - eller irritasjon? En spørreundersøkelse på norske apotek høsten 1995.
3	Siv Gausdal Eriksen	Spør på apotek! - En registrering av telefonhenvendelser til apotekfarmasøyter. En undersøkelse ved Løveapoteket i Stavanger.
4	Karen Brørvik	Fra pillebrett til internett. Hjemmeside og internett - noe for apotek?
5	Edle Christine Lund Strømmland	Spør på apoteket...Hvem, hvor, hva og hvordan? En registrering av apotekfaglige henvendelser som blir vurdert å være av en slik karakter at de må besvares av en farmasøyt.
6	Håkon Nilsen	RELIS som informasjonskilde for farmasøyter. En kartlegging av henvendelser fra farmasøyter til regionalt legemiddelinformasjonscenter i helseregion 2 i 1996.
7	Randi Bakke	Reseptinformasjon - tilfeldig eller planlagt? En undersøkelse i Agderfylkene.
Økonomi, 2 oppgaver		
1	Kari Svane Mellbye	Pris og tilgjengelighet av respektfrie smertestillende legemidler. En sammeligning av forholdene i Norge og i Storbritannia.
2	Truls Sørhaugen	Avansen og konkurransen. En undersøkelse av prisutviklingen på håndskjepsmedisiner i tiden etter 1. januar 1995.